

2. ΠΩΣ ΠΛΗΡΩΝΕΣΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Prompted by V. Ginos

Για να καταλάβεις γιατί το ραδιόφωνο σε πληρώνει και το streaming όχι, πρέπει να ξέρεις ένα πράγμα - και είναι πιο απλό απ' ό,τι ακούγεται. Ο νόμος δεν αναγνωρίζει **ένα** δικαίωμα του μουσικού. Αναγνωρίζει **δύο διαφορετικά είδη**, και το καθένα λειτουργεί αλλιώς.

Τα δύο είδη δικαιωμάτων

1. Τα αποκλειστικά δικαιώματα (δικαιώματα «επιτρέπω / απαγορεύω»). Είναι τα δικαιώματα να αποφασίζεις εσύ αν θα εγγραφεί, θα αναπαραχθεί, θα διανεμηθεί ή θα ανέβει στο διαδίκτυο η ερμηνεία σου. Αν και ισχυρά, τα αποκλειστικά δικαιώματα έχουν μια παγίδα: **μεταβιβάζονται**. Στην πράξη, μόλις υπογράψεις με μια δισκογραφική, της τα παραχωρείς σχεδόν όλα. Από εκεί και πέρα, αποφασίζει εκείνη, όχι εσύ.

2. Τα δικαιώματα αμοιβής. Εδώ δεν αποφασίζεις εσύ αν θα χρησιμοποιηθεί η ερμηνεία σου, αποφασίζει άλλος. Αλλά έχεις εξασφαλισμένο δικαίωμα να πληρωθείς για τη χρήση.

Και κυρίως κάποια από αυτά τα δικαιώματα είναι **ανεκχώρητα** (δεν μπορείς να τα μεταβιβάσεις ή να παραιτηθείς, ακόμη κι αν στο ζητά η δισκογραφική ή ο παραγωγός και εισπράττονται **υποχρεωτικά μέσω ΟΣΔ**, όπως ο ΑΠΟΛΛΩΝ).

Κράτα αυτή τη διάκριση. Το αποκλειστικό δικαίωμα είναι ισχυρό αλλά φεύγει από τα χέρια σου. Το δικαίωμα αμοιβής είναι πιο ταπεινό, αλλά μένει δικό σου και το φυλάει ο ΟΣΔ.

Γιατί το ραδιόφωνο σε πληρώνει

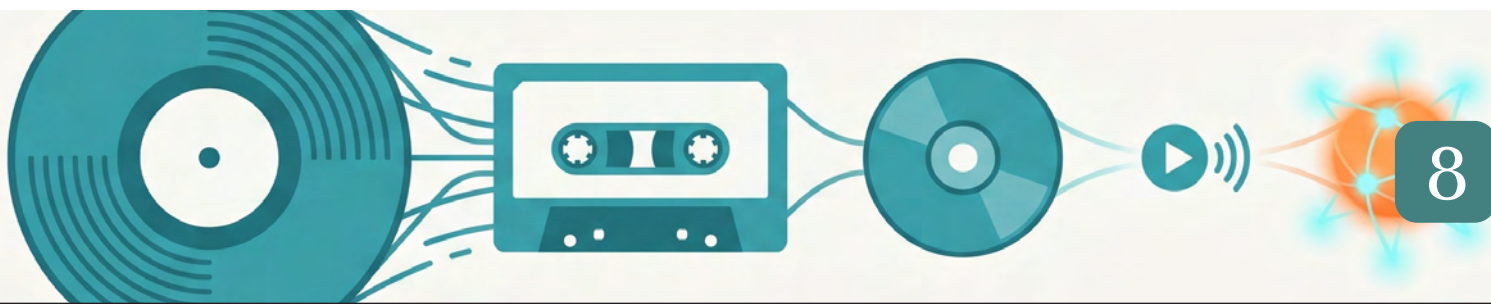
Όταν ένα τραγούδι παίζεται στο ραδιόφωνο ή σε δημόσιο χώρο, ο νόμος το θεωρεί **παρουσίαση στο κοινό** (ραδιοτηλεοπτική μετάδοση / communication to the public). Γι' αυτή τη χρήση, ο ελληνικός νόμος (άρθρο 49 του ν. 2121/1993) προβλέπει μια «**ενιαία εύλογη αμοιβή**»: ο χρήστης (ραδιόφωνο, εστίαση, τηλεοπτικό κανάλι κ.λπ.) πληρώνει, τα χρήματα εισπράττονται **υποχρεωτικά μέσω ΟΣΔ**, και μοιράζονται σε ερμηνευτές και παραγωγούς. Αυτό το δικαίωμα είναι **ανεκχώρητο**: δεν χάνεται ό,τι κι αν υπέγραψες.

Γι' αυτό, ακόμη κι ένας μουσικός στούντιο που πληρώθηκε μία φορά και ξέχασε το κομμάτι, εξακολουθεί να παίρνει κάτι από το ραδιόφωνο, χρόνια μετά, μέσω του ΟΣΔ. Αυτό είναι το **κλασικό συγγενικό δικαίωμα**, ο πυρήνας της δουλειάς του ΑΠΟΛΛΩΝΑ.

Γιατί όμως το streaming (συχνά) δεν σε πληρώνει;

Όταν μπαίνεις στο Spotify και διαλέγεις εσύ τι θα ακούσεις και τότε, ο νόμος **δεν** το θεωρεί παρουσίαση στο κοινό. Το κατατάσσει σε άλλη κατηγορία: **δικαίωμα διάθεσης** (making available, άρθρο 46 παρ. 2δ). Και εδώ είναι όλο το ζήτημα: το δικαίωμα διάθεσης είναι **αποκλειστικό**, άρα **μεταβιβάζεται στον παραγωγό** μαζί με τα υπόλοιπα.

Με λίγα λόγια, για το streaming **δεν** υπάρχει το ανεκχώρητο, υποχρεωτικά συλλογικό δικαίωμα αμοιβής που έχεις για το ραδιόφωνο. Ό,τι πάρεις, θα το πάρεις (ή δεν θα το πάρεις) μέσα από τη σύμβασή σου με τη δισκογραφική ή με τον παραγωγό. Κι αν είσαι μη-κύριος συντελεστής που πληρώθηκε με ένα εφάπαξ ποσό (εξαγορά, «buy-out»), συνήθως δεν παίρνεις **τίποτα**.

Ραδιόφωνο vs Spotify — η ίδια μουσική, δύο κόσμοι

	Ραδιόφωνο / δημόσια παρουσίαση	Streaming on-demand
Πώς το βλέπει ο νόμος	Παρουσίαση στο κοινό (άρ. 49)	Δικαίωμα διάθεσης (άρ. 46 παρ. 2δ)
Τι δικαίωμα έχεις	Ανεκχώρητη αμοιβή	Αποκλειστικό δικαίωμα — που το μεταβίβασες
Ποιος εισπράττει για σένα	Ο ΟΣΔ, υποχρεωτικά	Η δισκογραφική, βάσει σύμβασης
Ο μη-κύριος μουσικός	Παίρνει κάτι	Συνήθως τίποτα

Πού είναι, λοιπόν, το κενό

Να το κρατήσεις, γιατί είναι η **καρδιά όλης της συζήτησης**: ο νόμος έχει ήδη ένα εργαλείο που δουλεύει — το ανεκχώρητο, υποχρεωτικά συλλογικό δικαίωμα αμοιβής του άρθρου 49. Απλώς **δεν το έχει επεκτείνει στο streaming**. Το streaming έμεινε στην άλλη κατηγορία (δικαίωμα διάθεσης), κι εκεί φεύγει απ' τα χέρια σου.

Το βασικό αίτημα του ΑΠΟΛΛΩΝ (που θα δεις να επανέρχεται) είναι ακριβώς αυτό: να αποκτήσει ο ερμηνευτής, **και για το streaming**, ένα ανεκχώρητο δικαίωμα αμοιβής που θα εισπράττει υποχρεωτικά ο ΟΣΔ, όπως ήδη γίνεται για το ραδιόφωνο. Δεν είναι μια εξωτική ιδέα. Είναι η επέκταση ενός εργαλείου που **ήδη υπάρχει και λειτουργεί** σε μια νέα χρήση που ο νόμος 2121 του 1993 δεν μπορούσε να φανταστεί.

Μήπως το streaming μοιάζει πιο πολύ με ραδιόφωνο απ' όσο παραδέχεται;

Όταν ψάχνεις και διαλέγεις ένα συγκεκριμένο τραγούδι, αυτό είναι καθαρά διάθεση - αποφασίζεις εσύ τι θ' ακούσεις. Τι γίνεται όμως όταν αφήνεις να παίξει μια λίστα «χαλάρωσης», «οδήγησης», ή το «ραδιόφωνο» του Spotify; ή μια λίστα που έφτιαξε ο αλγόριθμος για σένα; Εκεί δεν διαλέγεις πραγματικά κομμάτι-κομμάτι: ακούς ό,τι σου σερβίρει ο αλγόριθμος, ακριβώς όπως στο ραδιόφωνο.

Αυτή η παρατήρηση δεν είναι λεπτομέρεια. Αν μεγάλο μέρος της ακρόασης στο streaming γίνεται με αυτόν τον παθητικό τρόπο, τότε γεννιέται ένα σοβαρό ερώτημα: γιατί αυτή η χρήση να θεωρείται «διάθεση» (που δεν σε πληρώνει) και όχι «παρουσίαση στο κοινό» (που θα σε πλήρωνε μέσω του ΟΣΔ, όπως το ραδιόφωνο); Είναι ένα από τα ισχυρότερα επιχειρήματα που θα συναντήσεις παρακάτω και ένα από τα πιο αμφισβητούμενα, γιατί οι δισκογραφικές και οι πλατφόρμες το αντικρούουν σθεναρά.

